ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՑՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՀՈՒՇԱԳԻՐ-ՆԱՄԱԿԸ ԳԱԼՈՒՍՏ ԿՅՈՒԼՊԵՆԿՅԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿՅՈՒԼՊԵՆԿՅԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՐՈՆ ԴՈԿՏՈՐ ԺՈԶԵ ԴԵ ԱԶԵՐԵԴՈ ՊԵՐԴԻԳԱՈՅԻՆ,

ԼՈՆԴՈՆ

Պարոն Նախագահ.

Մենք մեծ հաճույքն ունեցանք մոտ տասը օրեր Ս. Էջմիածնում ընդունելու Ձեր հարգարժան ներկայացուցիչներին՝ սըր Սիդնի Քեյնին և հարտարապետ պարոն Եդվարդ Ուրունյանին:

Այս անձնավորությունները, Ձեր հիմնարկության կողմից ստացած հանձնարարությունների համաձայն, տեղում մանրամասն քննեցին Ս. Էջմիածնի իրական կացությունը, ծանոթացան Մեր կարիքներին և Մեր ծրագրերին, և համբերությամբ լսեցին Մեր բոլոր բացատրությունները՝ ներկայիս կատարվող և ապագային կատարվելիք աշխատանքների մասին:

Մենք իրապես համոզված ենք, որ սըր Սիդնի Քեյնը և պարոն Եդվարդ Ուրունյանը Ձեզ և Ձեր գործակիցներին ճշգրիտ կերպով կներկայացնեն Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի իրական պատկերը և Էջմիածնի Մայր Աթոռի առաջ դրված կարևոր խնդիրները, որոնք սպասում են իրենց լուծման:

Հարմար դատեցինք Ձեր ներկայացուցիչներին տալ նաև ընթացքի մեջ եղող և կատարվելիք շինարարական աշխատանքների ծրագրերը, յուրաքանչյուր գլխի համար կատարվելիք ծախսերի դրամական արտահայտությամբ, որպեսզի, ըստ հնարավորի, ամեն ինչ լինի պարզ և հստակ Ձեզ համար:

Մենք մխիթարված ենք այն մտքով, որ Մեր շինարարական ծրագրերը ամբողջովին համապատասխանում են մեծանուն Բարերարի նպատակներին, որոնց իրականացման համար Դուք տրամադրել եք Ձեր աշխատանքի եռանդը և Ձեր թարի կամեցողությունը:

Մենք հարմար ենք նկատում Ձեզ ներկայացնել երկու ծրագրեր, որոնցից մեկը՝ № 5-ը, վերաբերում է Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարին և այն սրբավայրերին, որոնք կազմում են նրա օժանդակ շինարարությունների անբաժանելի մասերը:

Երկրորդը՝ № 1-ը, Ս. Էջմիածնի հողամասից դուրս գտնվող սրբավայրերի և մեծարժեք հուշարձանների վերանորոգության հետ կապված աշխատանքների ընդհանուր ծրագիրն է:

Մեր առաջարկները ճշգրիտ կերպով և կատարելապես պարզաբանելու համար, թույլ տվեք Ձեզ ներկայացնել հետևյալ բացատրությունները.

1) 1954—1955 տարիների ընթացքում, Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարը ենթարկվեց ներքին մասնակի վերանորոգության, Սովետական Հայաստանի կառավարության կողմից Մայր Աթոռին տրամադրված միջոցներով: Մոտավորապես երկու միլիոն ռուբլի ծախսվեց պատերի ներքին ծեփը թափելու, կրկին ծեփելու և գրմանկարները ամբողջապես վերականգնելու համար:

2) 1955 թվականին ներքին կամարները և մույթերը ամրացվեցին իրենց հիմքերով: Այս ամրացումը կատարվեց երկաթ-բետոնի մի հաստ շերտով, որի համար ծախսվեց 1 200 000 ռուբլի:

Մայր Տաճարի ամբողջ տանիքը ծածկվեց գալվանիզացված թիթեղով, ժամանակավորապես այն պաշտպանելու համար անձրևի և ձյունի դեմ, մինչև ծածկի վերջնական վերանորոգությունը քարով: Ժամանակավոր այս աշխատանքը արժեց 115 000 ռուբլի:

3) 1955—1957 տարիների ընթացքում կատարվեցին հետևյալ աշխատանքները.

ա) Մայր Տաճարի հողամասի ծառուղիների ասֆալտապատում 150 000 ռ.
բ) Մայր Տաճարի ընդհանուր մուտքի պարսպապատում 450 000 ռ.

Ցարդ նշված և կատարված ծախսերը, 3 915 000 ռուբլի գումարով, չեն նշանակված նախագծերի մեջ:

4) № 5 նախագծի համաձայն ընթացիկ աշխատանքները հետևյալներն են.

ա) Մայր Տաճարի հատակի մարմարապատում . . . . 409 748 ռ.
բ) Մայր Տաճարի շրջապատի սալահատակում . . . . 415 381 ռ.
գ) Մայր Տաճարի և Վեհարանի միջև գտնվող մայրի սալահատակում . . . . . 77 424 ռ.
դ) Նոր Վեհարանի շենքի կողմից Մայր Տաճարի հողամասի պարսպապատում . . . . . 441 060 ռ.
ե) Մայր Տաճարի և Վեհարանի միջև գտնվող մասի բազրիքներ և սանդուղքներ . . . . . 70 502 ռ.

Ընդամենը՝ 1 414 115 ռ.

5) Ծրագրված աշխատանքները, որոնք դեռ չեն սկսված, նշանակված են № 5 նախագծում, մոտավորապես 17 419 833 ռուբլի գումարով, և № 1 նախագծում, 13 246 000 ռուբլի արժեքով:

6) Կատարյալ հստակության համար, Մենք անհրաժեշտ ենք համարում Ձեր ուշադրության հանձնել, որ՝

ա) 2 և 3 համարների տակ կատարված աշխատանքները, որոնք արդեն նշված են վերևում, վճարված են մեր ֆոնդերից (ֆինանսական եկամուտներ), որոնք տրված են Մայր Աթոռին արտասահմանի բարերարների կողմից, մեր Ճեմարանի և այլ բարեսիրական ու մշակութային նպատակների համար: Այսպես, անցյալ տարի, Անգլիա կատարած Մեր հայրապետական այցելության առթիվ, բարերարներ պարոնայք Ներսես Կյուլպենկյան և Մարֆո Պարոնյան նվիրեցին, առաջինը 5 000 և երկրորդը՝ 3 000 ոսկի ստերլինգ, և Լոնդոնի Արգար Տրեստը 10 000 ոսկի ստերլինգ տվեց Հոգևոր Ճեմարանի շենքի կառուցման և բարեգործական այլ նպատակների համար:

բ) Ընթացքի մեջ եղող և նախատեսված աշխատանքների համար վերոհիշյալ № 4-ով մեր ֆինանսական եկամուտներից մենք վճարել ենք կանխիկ հաշվով 15%:

գ) Միլանո քաղաքից երկու բարեբար հայեր ստանձնել են Ս. Հռիփսիմեի տաճարի ներքին վերանորոգության ծախսերը (մնում է արտաքին վերանորոգությունը և մանավանդ պարսպի վերաշինությունը):

դ) Հալեպ քաղաքից մի հայ բարեբար ստանձնել է իր միջոցներով վերանորոգել Ս. Շողակաթի մատուռի ներքին մասերը (160 000 ռուբլի), մնում է պարսպի վերաշինությունը՝ 300 000 ռուբլի:

Այս կոնկրետ ծրագրերը, որոնք անմիջական կերպով կապված են Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի հետ, Ձեզ ներկայացնելուց հետո, Մենք հարմար ենք նկատում Ձեր հիմնարկության բարձր ուշադրության հանձնել Մեր գիտական, մշակութային և բարեսիրական ծրագրերի մի մասը, որոնց իրականացման համար Մենք հույս ունենք, որ կարելի կլինի Ձեզ համար նշանակել տարեկան օգնություն Գալուստ Կյուլպենկյան հիմնարկության ընդհանուր հասույթների եկամուտների հաշվին, կտակի տրամադրությունների համաձայն:

Այժմյանից Մենք կուզենայինք Ձեզ ծանոթացնել այդ ծրագրերից հետևյալներին.

ա) Գիտական հրատարակությունների տպագրության համար մի ֆոնդ (աստվածաբանական, լեզվաբանական, պատմական, կրոնական, արվեստների, հարտարապետական, նկարչական և այլն).

բ) Մայր Աթոռին առընթեր արևելագիտության գիտական մի հաստատության կազմակերպումը.

գ) Մայր Աթոռին առընթեր բարեսիրական նպատակների համար մի հաստատության կազմակերպումը.

դ) Հոգևոր Ճեմարանից շրջանավարտ ուսանողներին բարձրագույն ուսում ստանալու համար արտասահման ուղարկելու համար մի ֆոնդ.

ե) Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հովանավորության տակ կրոնական, կրթական, բարեսիրական հաստատությունների հիմնադրումը արտասահմանի այն կենտրոններում, որտեղ ապրում են բազմաթիվ հայեր:

Պարոն Նախագահ.

Սա այն մտածումներն ու ծրագրերը, որոնք Մեզ ներշնչեցին և Մեզ մղեցին շինարար աշխատանքի: Հավատով և լավատեսությամբ համակված, Մենք վստահ ենք, որ այս մտածումներն ու ծրագրերը իրենց արձագանքը կգտնեն նաև Ձեր գիտակցության մեջ, և Դուք կանեք Ձեր լավագույնը Մեզ օգնելու համար, որպեսզի մոտ երկու հազարամյա այս հաստատությունը՝ Ս. Էջմիածինը ամրանա, պայծառանա և ծաղկի՝ ի փառս Աստուծո և ի փառավորումն հանգուցյալ Գալուստ Կյուլպենկյանի հիշատակի և մարդասիրական այն հիմնարկության, որը կրում է նրա անունը և ղեկավարվում է Ձեր ազնվության և Ձեր գործակիցների կողմից:

Երախտագիտական խորունկ զգացմունքներով լցված, Մենք միշտ աղոթող ենք Ձեր բաջառողջության և երջանկության համար, մաղթելով, որ Տերը լինի Ձեզ օգնական և հաջողություն պարգևի Ձեր բարի և շինարար գործերին:

ԾԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՎ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ս. Էջմիածին
2 օգոստոսի 1957 թ.